

STENHUGGEREN

MEDLEMSBLAD FOR JYSK STENKLUB

43. årgang nr. 1 ❄️ Februar 2017 ❄️ Total nr. 155

*Sådan kan du også få noget ud af din stensamling! Ideen set i vejkant i Lønstrup -
Foto: Søren Bo Andersen*

Stenhuggeren: Medlemsblad for Jysk Stenklub

Formand:

Ingemann Schnetler, Fuglebakken 14, Stevnstrup, 8870 Langå 8646 7282
i.schnetler@mail.dk

Medlem af bestyrelsen og redaktør

Søren Bo Andersen, Engdalsvej 65A, 3.tv. 8220 Brabrand 2625 1733
sba@geolsba.dk

Medlem af bestyrelsen og kasserer

Jytte Frederiksen, Myntevej 16, 8240 Risskov 8617 4697
jytte@dichmusik.dk

Medlem af bestyrelsen

Linda Lægdsmand, Lyngvej 55, 8420 Knebel 8635 2740
lindakaj@gmail.com

Medlem af bestyrelsen

Hans J. Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J 8629 5518/4054 3902

Jysk Stenklub, Myntevej 16, 8240 Risskov: Bank reg.nr. 1551 1217380

Årskontingent i 2017: 150 kr. for enkeltpersoner, 200 kr. for par.

Klubbens hjemmeside: <http://www.jyskstenklub.dk/>

Webmaster: Ingemann Schnetler

Medlemslisten: kan fås hos kassereren.

Klubblade fra andre klubber bedes sendt til formanden.

Fotos anvendt i dette blad er taget af *Arne Dich*, hvis ikke andet er nævnt

Indhold i dette nummer :

Side 3 Generalforsamling

Side 4 Nye medlemmer i Jysk Stenklub 2017

Side 5 ”Vore” danekræ 2016

Side 9 Turannonce: Tur til Isenvad nær Ikast

Side 10 Tarup-Davinde Stenmuseum

Side 15 Det lignede da et fuglehoved (Artikel)

Side 17 Narsaq – artikel 3 – Forventningens glæde

Side 23 Kontingent/værksted

Bagsiden Programsiden

Generalforsamling

Der afholdes ordinær generalforsamling lørdag den 11. marts 2017 kl. 14.30
Bemærk venligst, at kun medlemmer med betalt kontingent har stemmeret!

Dagsorden iflg. vedtægterne:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning.
3. Aflæggelse af regnskab.
4. Valg af formand.
På valg er Ingemann Schnetler.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer i h. t. § 4.
På valg er:
Hans Jørn Mikkelsen (villig til genvalg).
Søren Bo Andersen (villig til genvalg).
6. Valg af en 1. og en 2. bestyrelsessuppleant.
På valg er:
Henrik Jensen (villig til genvalg).
Pia Kamuk Nielsen (villig til genvalg).
7. Valg af 1 revisor (uden for bestyrelsen).
På valg er:
Birger Christensen (villig til genvalg).
8. Valg af en revisorsuppleant.
På valg er:
Kjeld Gade Sørensen (villig til genvalg).
9. Fastsættelse af kontingent for det kommende regnskabsår.
10. Indkomne forslag.
Forslag skal være bestyrelsen i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen.
11. Eventuelt.

Nye medlemmer i Jysk Stenklub 2016

Vi byder alle nye medlemmer
hjertelig velkommen til vores klub.
Vi håber, at I alle får glæde af medlemskabet.

Anja Studsgaard Andersen

Benedikte Andersen

Knud Erik Andersen

Lajla Berglann

Claus Beyer

Phivos Brødsgaard

Peter Andreas Børlum

Anders Evers

Margit Grentzmann

Monika Hjelte

Jan Jensen

Anette Johansen

Finn Killerich - Jensen

Jeppe Isbak Knudsen

Jeanette Kühl

Birgit Larsen

Ellen Møller

Marianne Møller

Søren Brix Pedersen

Børge Petersen

Inger Østerdal Sørensen

Med venlig hilsen, *Bestyrelsen*

o - O - o

”Vore” danekræ 2016

Af Søren Bo Andersen

Her ved begyndelsen af et nyt år er der en naturlig lejlighed til at føre regnskab over begivenheder i forrige år. Denne lille sammenfatning gælder således bidragene fra Jysk Stenklubs medlemmer til danekræ-ordningen. Danekræ er som bekendt en afleveringsordning til Statens Naturhistoriske Museum af sjældne, specielle og flotte fund mod en funderstatning. Ordningen fra 1990 blev i begyndelsen af stensamlere nærmest opfattet som en konfiskationsordning, men stemningen er gennem årene vendt mere i retning af en hædersordning, et klap på skulderen og en glæde over at kunne bidrage til den fælles viden om landets geologiske fortid. Dette skyldes vel også, at fundene nu kommer ud på de lokale museer, bliver omtalt på internettet og i pressen samt at de er blevet godt anvendt i flere fine bøger, som vi samlere har god glæde og gavn af.

Danekræene, som omtales i denne artikel, har numrene: DK787.1 – 858 – 863 – 872 – 877.

Hvis du vil se nærmere på internettet, kan du gå ind på: <http://www.danicafossils.dk> og gå videre via et af de ovenstående numre (knappen ”DK-nummer”).

DK787.1 stenkerne af det irregulære søpindsvin, *Echinocorys sulcata* med bevarede mundplader.

(Fra klubmedlem Søren Bo Andersen)

DK787.1 – Søpindsvinet Echinocorys sulcatus i en løsblok af flint, fundet nær Middelfart. Fra Tidlig? Danien. Foto: Sten L. Jakobsen.

Det er forekomsten af mundplader (peristomal-plader), der er grunden til danekræ-status for dette søpindsvin. Mundplader hos søpindsvin er små kalkplader, som sidder i en tynd hud i mundområdet. Mundhuden kan naturligvis åbne sig i midten, når føde skal indtages. På mundpladerne sidder vedhæng, der kan ”smage” og føle, om føden er passende for dyret.

DK858 knusetand fra hajen *Ptychodus* (1stk), Arnagerkalkens bundkonglomerat, Kridt, Arnager, Bornholm.

Danekræ-tildelingen deles med Mette Hofstedt og Marianne Falbe Nattestad – idet DK858 omfatter i alt ni forskellige former (alt efter placeringen i hajens mund) af tænder, hvoraf det viste billede er den tand, som Niels Hemmer fandt.

(Fra klubmedlem Niels Hemmer)

DK858 Knusetand fra hajen Ptychodus, Bornholm. Foto: Sten L. Jakobsen.

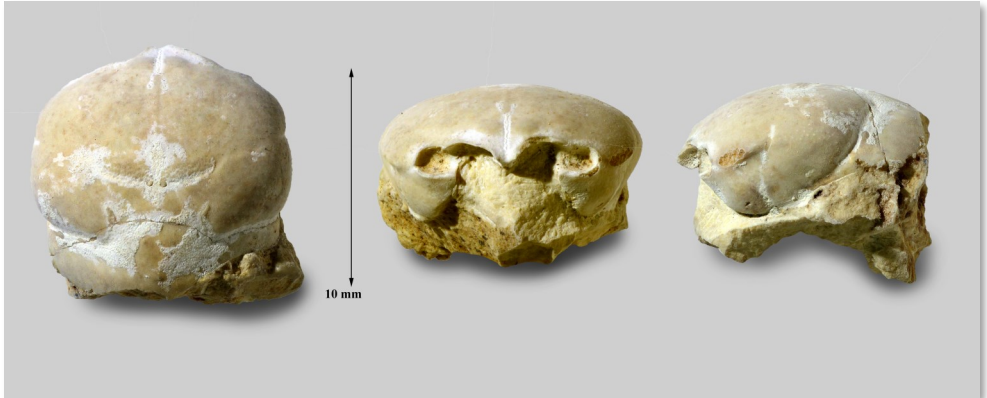
10 mm

De ni næsten samtidig fundne tænder fra det samme lag gør det sandsynligt, at de enten kunne være fra det samme individ eller ellers, at der kunne være tale om et opholdssted for opvoksne hajunger. En grund til, at man kan forestille sig, at disse tænder stammer fra unge individer er dels, at de ikke er så store som det kendes andre steder i Europa og dels at tyggeribberne er højere end på større eksemplarer af sammenlignelige tænder. Dr. Gilles Cuny, som har bedømt fundet, mener, at der kan være tale om unge dyr af arten *Ptychodus latissimus*.

DK863 stenkerne af krabben ?*Dromiopsis depressus*. Koralkalk, Midt Danien, Faxe Kalkbrud.

(Fra klubmedlem Søren Bo Andersen)

DK863, ?Dromiopsis depressus set fra forskellige sider. Foto: Sten L. Jakobsen.

Denne krabbe er eksemplar nummer to, der kendes af denne art. Det første blev beskrevet af Segerberg i år 1900, men det manglede det vigtige rostrum, spidsen foran mellem øjenhulerne.

DK863 er mere komplet og vil være vigtig i beskrivelsen af en ny slægt (det er nemlig ikke en *Dromiopsis*, derfor spørgsmålstegnet foran navnet).

DK872 Klosaks af eremitkrebs (pagurid) i bryozokalk, Midt Danien, Faxe Kalkbrud. (Fra klubmedlem Søren Bo Andersen)

DK872 er en lille højre klosaks af en eremitkrebs, delvis med calcitlag visende skallens mønster. Foto: Sten L. Jakobsen.

Dette er den første eremitkrebs, der kendes fra Faxe Kalkbrud på trods af, at de kunne forventes dels på grund af den hårde "bund" dels fordi eremitkrebs jo bebor tomme sneglehuse – og de har som bekendt været talrige på den lokalitet.

DK877 fugleknogle, venstre ravenæbsben = coracoid, fra en alkefugl, i Gram Ler, Sen Miocæn, Gram Lergrav.

(Fra klubmedlem Johanne Rasmussen)

DK877 coracoid-knogle set fra to sider. Foto: Sten L. Jakobsen.

Fugleknogler i Gram Leret fra Sen Miocæn kendes der kun fire af (incl. DK877). Der kendtes fra tidligere en del af en overarms-knogle ligeledes fra en alkefugl – måske kunne den og nærværende tilhøre samme type fugl, som nok vil være både en ny slægt og ny art. Ellers kendes en lårknogle fra en anden "søgående" fugl, en lunde-type.

Alke-fugle og lunder bidrager til at karakterisere det gamle miljø i Gram-området som et muligt fiskeområde for disse fugle.

Turannonce:

Tur til Isenvad nær Ikast lørdag 1.4.2017

I år starter vi med en tur til en Isenvad-bakkeø,
hvor man kan finde [vindslebne](#) sten.

Foto venligst udlånt af Claus Konradsen, www.geolex.dk

Disse sten har under og efter sidste istid fået deres specielle form. Foran iskanten har området været uden vegetation, og vind og grus er med kraftige vinde føjet hen over stenene og har slebet dem til denne specielle form (kaldes ofte for "Dreikanter" på grund af vindslibningen fra tre retninger).

Turpris ca. 200 kr.

Vil du med på en sådan tur, så ring til Linda 8635 2740
eller mail: lindakaj@gmail.com

Tarup-Davinde Stenmuseum - forslag til en søndagstur

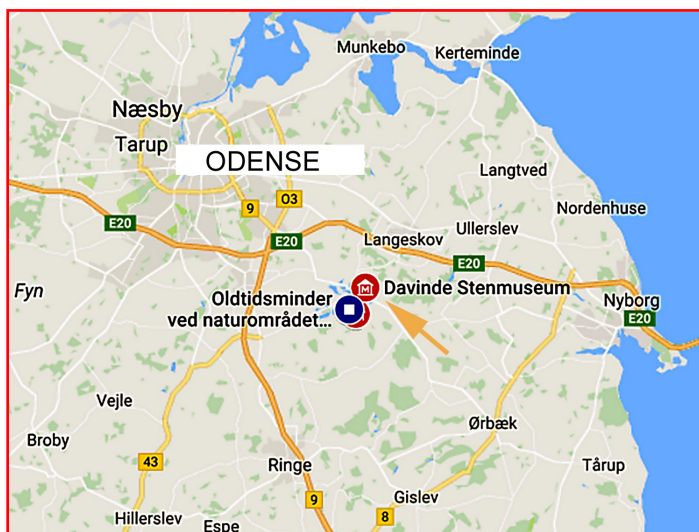
Af Søren Bo Andersen (incl. fotos)

For nylig var jeg inviteret til at besøge Stenmuseet i Tarup-Davinde. Det var et besøg, jeg i mange år havde set frem til, for jeg havde fra kolleger og stenvener hørt meget rosende om dette museum, som drives som et samarbejde mellem private stensamlere i ”Den fynske Stenklub”, og et kommunesamarbejde i Tarup Davinde I/S.

Her ligger museet

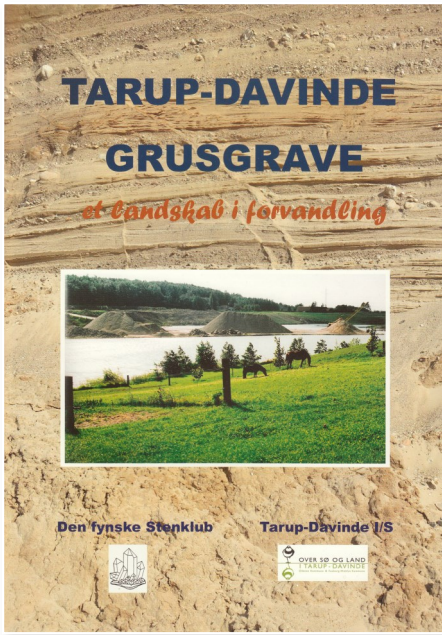
Museet ligger i den sydlige ende af landsbyen Davinde, nogle få kilometer sydøst for Odense. I et ca. 6 km² stort område har der gennem tiden være gravet grus og sten. Meget af området er nu retableret som et dejligt naturområde med søer og et rigt fugleliv. Der er gamle oltidsminder i området, en naturskole, vandrestier – og så museet på den gamle Phønixplads (adresse: Phønixpladsen, Udlodgyden 52, 5220 Odense SØ). Bygningen og pladsen er stillet til rådighed af Tarup Davinde I/S. Museets hjemmeside er:

www.davindestenmuseum.dk

Davinde Stenmuseum har åbent den anden søndag i måneden, undtaget december, fra kl. 14.00 til kl. 17.00. Uden for disse åbningstider kan grupper bestille en guidet tur i museet (150 kr. i kørepenge til guiden).

Kontakt: *Kurt Jeppesen* tlf. 2283 6282 eller *Peter Mortensen* tlf. 2467 9626.

Dette kan du se i museet

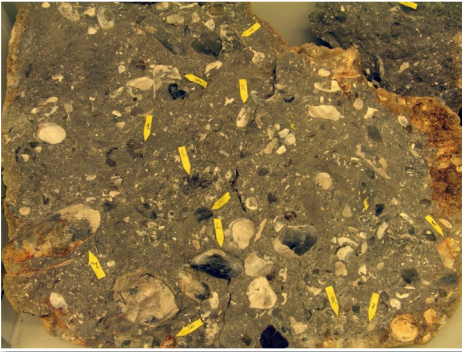
I museet kan der ses udstillinger af: Le-deblokke (d.v.s. granitter og porfyrer ført til landet under istiden.) Fossilholdige blokke især fra det lokale grusgravsområde. Og som noget helt specielt og spændende, blokke med fossiler fra Kertemindemerglen (Paleocæn-tid). Museet har udgivet et fint hæfte:

”Tarup-Davinde grusgrave, *et landskab i forvandling*”. Hæftet er fyldt med illustrationer om geologien, grusgravningen, naturen og interessante mennesker i forbindelse med området. Det koster kun 20 kr. + porto og kan bestilles hos www.fynskestenklub.dk eller hos www.davindestenmuseum.dk.

Stenmuseet er indrettet i Phoenix's gamle bygning

Rundt om bygningen ligger en mængde store og interessante sten, her en rektangelporfyr, som oprindeligt er kommet fra Oslo-området

En Jura-blok med mange forskellige muslinger

Her blokkens placering i hyldesystemet

I hyldesystemet er fundene placeret efter geologisk tid, og på hver hylde er en plance med uddybende oplysninger om tiden og fossilerne derfra. Meget instruktivt og godt.

En af de eftertragtede rødbrune Turritella-blokke fra Paleocæn. Sneglene ligger orienteret efter en bundstrøm.

Fossilt ved, en træstamme. Måske af slægten Centronites. Stammen ligger i en cementsten fra Eocæn.

En kæmpe samling af ledeblokke med oplysninger om deres oprindelsessted og en samling af de almindeligste mineraler.

I museet er der også en fin gruppe silkespat i mange afskygninger.

Samlet er det virkelig et interessant museum med rigtig mange fine fund. Det er værd at se og det er værd at tage en søndagstur for at komme der. Min bedste anbefaling - god fornøjelse.

P.S. Den efterfølgende artikel her i bladet om Peter Mortensen fortæller om en af grundlæggerne af museet og en af storsamlerne. Han har fundet mange interessante og nye fossiler – nogle er blevet erklæret som danekræ, de andre kan ses i museet.

Michael Bak

Collector of Fine Mineral Specimens

I øjeblikket masser af fine og sjældne mineraler til salg fra min samling (tidl. Claus Hedegaard) - bl.a.:

- *Mere end 50 forskellige zeolite-mineraler*
- *Malachite, Azurite, Cerussite fra Tsumeb, Namibia*
- *Sjældne mineraler fra hele verden*

Overvejer du at sælge din samling ?

Med kontakt til samlere og forhandlere i USA og Europa kan jeg tilbyde dig den bedste pris for din samling af fine mineraler og gode enkeltstykker.

Kontakt Michael for en vurdering og et tilbud

Altid kontant betaling

Kærdalen 16 - 3660 Stenløse - Tlf. 23 21 15 43

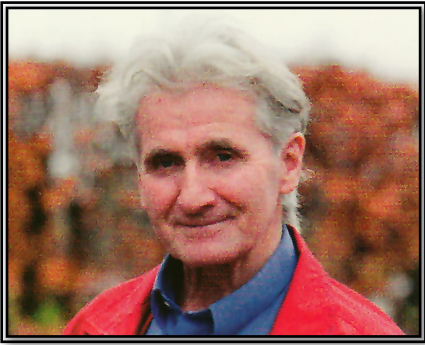
michaelbak@worldofminerals.dk

Julemøde 2016 - der sælges lotterinumre

Det lignede da et fuglehoved - og jeg kunne se næbbet også...

Af Peter Tang Mortensen, amatørgeolog, Den fynske Stenklub & Davinde Stenmuseum

Artiklen lånt fra hæftet: Tarup-Davinde Grusgrave – et landskab i forvandling (2014)

”Et af mine bedste fund var, da jeg fandt det fuglehoved. Det var i Sdr. Nærrå grusgrav i Tarup- Davinde. Jeg fandt en cementsten fra moleret. Den kan enten være kommet med gletcheren nordfra eller fra sydøst. Det var hen mod aften og ved at være mørkt. Der var lidt fiskeskæl, og det er ikke ualmindeligt. Jeg tog det bedste fra - ca. 10 kg. Så lå stenen i en bunke i min have 3-4 måneder, og jeg skulle til at smide den væk men ville lige give den et hug med hammeren. Så kunne jeg se, at der var et hulrum med noget farvet calcit. Jeg bildte mig ind, at det hulrum - det lignede da et fugle-hoved, og jeg kunne se næbbet også. De andre troede ikke, det var noget, men jeg havde set et billede i bladet VARV af et fuglehoved, så jeg tog det med ind på Geologisk Museum i København og traf konservatoren, som var sikker: Det er et fuglehoved. Det er endda et flot fuglehoved.” Peter Mortensen afleverede fundet til Geologisk Museum som danekræ” (DK490) og fik udbetalt en dusør på 4.000 kr. I årenes løb har han fundet 17 stykker danekræ, som er så værdifulde geologiske fund, at de tilfalder Geologisk Museum mod dusør.

Peter kørte i 80'erne ofte ad Ørbækvej på vej til forsøgsgården ved Ørbæk, og hans nysgerrighed blev naturligt vakt af Tarup-Davinde grusgrave. En dag i påsken 1988 skete noget helt afgørende: På samme dag fandt han to stykker forstenet træ - et på 3 kg og et på 7 kg - med årringe, knaster og det hele. Peter forklarer processen: ”Det afgørende er, at der hurtigt bliver lukket af for tilgang af ilt, at træet bliver dækket af vand og slam. Her er det sket for mellem 55 og 35 millioner år siden i perioden Eocæn. Ganske lang-

somt og under de rette betingelser bliver de enkelte celler i træet er-stattet af kisel. Det tager 15-20 millioner år.”

I år 2000 blev Peter Mortensen opfordret til at lade sine mest værdifulde fossiler udstille i Davinde Stenmuseum, herunder mange store og sjældne blokke fra perioderne Jura og Tidlig Kridt fundet i Tarup-Davinde grusgrave. Det er sandsten med ammonitter, muslinger og snegle fra [kystnære](#) områder med laguner i den periode, der udgør dinosaurernes storhedstid. Samlingen indeholder også fossile spor fra det tidligste flercellede liv på Jorden helt tilbage fra Kambrium. Davinde Stenmuseum er i dag landskendt blandt fagfolk, og Peter tager 3-4 gange om året til København med nye spændende fund. Han siger: ”Det er gnisten. At vise og drøfte fundene både med museumsfolkene og med Stenklubbens medlemmer. Min gode klubkammerat Mogens S. Nielsen og jeg etablerede sammen fossilsamlingen i museet. Mogens er ekspert på fossiler i Kertemindemergelen (60 mill. år), og sammen har vi fundet 10 danekræ herfra. Mit største håb er, at stenmuseet må blive bevaret. De mange blokke med fossiler fortæller både en historie om livet i de fjerne perioder, hvor de blev til, men også om, hvordan de senere blev transporteret hertil af istidens gletschere

Peters fund, fuglekraniet, som blev Danekræ nr. 490.

Narsaq - artikel 3 – Forventningens glæde

-en fortsættelse fra april- og september 2016 numrene af Stenhuggeren
Af *Mette Oxholm*

*Arktisk valmue med Arsuksfjorden og Kungnait Fjeld i baggrunden.
Foto Google.*

Som lægmand på dette område, har jeg her måttet støtte mig til en række faglige tekster (citatene). Mette Oxholm.

Glæden og forventningen når et nyt fund bliver gjort kan være stor, men mange faktorer spiller ind for, om det skal blive en succes. Ikke mindst i et land som Grønland, hvor minedrift er behæftet med store vanskeligheder.

Lidt mine- og mineral fakta

Jvf. Wikipedia, her i delcitat: Mineralhistorien er, at så tidligt som i 1948, fandt Lauge Koch på en ekspedition i Østgrønland **Bly** i undergrunden ved Mestersvig. I vore dage er lokaliteten en lille bygd med lufthavn, ca. 200 km. nord for Scoresbysund/Ittoqqortoormiit.

Fra 1956-1963 var der en **Bly-Zinkmine** i Mestersvig. Malmen blev brudt underjordisk i fjeldet Blyklippen. Mineaffaldet (tailings) blev udledt på fjeldsiden, hvor det meste gled ned i Tunnellelven, der løber ud i Kong Oscars Fjord”.

Delcitatere fortsat: ”Den metalholdige malm blev kørt ca. 10 km. til havnen,

hvor det blev lastet. Danmarks Miljøundersøgelser DMU har siden 1979 overvåget miljøet i området. De første undersøgelser viste, at Tunnellelven, elvdeltaet og en del af fjorden var kraftigt forurenet med bly og zink. Det har dog vist sig, at forureningen nu er faldende. De vigtigste forureningskilder er tailings, som har spredt sig i elven og deltaet, og metalkoncentrat, som blev spildt under lastning. De mest belastede arter er fisk tæt på Meestersvig og tang langs en stor del af fjordens kyst". Delcitat slut.

Vi er vist mange, som husker, at vi dengang undgik blyglasurer på stentøj og keramik. Det latinske navn for bly er **Plumbum**, og deraf kommer navnet plumber, i tænderne. Også det er man gået bort fra, af sundhedshensyn, og erstatter nu med plumber i tænderne forskellige plastic typer.

Om kryolitten

Med henvisning til redaktør Søren Martinussen og Google, her i delcitater: **Kryolitten** blev fundet i 1779 og navngivet i København til Kryolit (kryolithos), altså det græske ord for "is-sten". Det er egentlig et logisk navn, når man ser den helt rent-hvide Kryolit. Brydningen begyndtes 1854, og blev varetaget og fragtet af Kongelige Grønlandske Handel. Ivigut ligger ud til Arsuk-fjorden. Navnet Arsuk betyder på grønlandsk: "det elskede sted" eller "den man elsker".

Kryolit benyttes ved udvinding af aluminium, og efterspørgslen på verdensmarkedet steg, da dette kunne indgå i flyvemaskine produktionen.

Ved udbrud af 2. Verdenskrig 1940 tabte Danmark for nogle år forbindelsen til Ivigut og Grønland. Der blev indgået en forsvarsaftale mellem Danmark og USA, og US Coast Guard indsattes til beskyttelse af Kryolitten.

Kryolitten solgtes til amerikanerne, og der blev indkøbt forsyninger til den grønlandske befolkning for pengene.

Klare Kryolit krystaller fra egen samling. M.Oxholm/.

I 1943 var man oppe på at bryde 80.000 tons kryolit i Ivigtut. Flådestation Grønnedal anlagdes af amerikanerne som et led i forsvaret af Grønland. Brydningen af kryolitten stod på i mere end 130 år, og blev først lukket ned i 1987, og dermed sluttede en epoke. Delcitater slut.

Kryolitten blev altså en økonomiske succes, og en meget stor hjælp for Grønland i krigsårene.

For stenklubbens læsere skal det tilføjes, at lukningen af kryolitbruddet ikke har gjort bruddet uinteressant, tværtimod. Inden for en kvadratkilometer kan man finde op mod 100 forskellige mineraler, hvoraf mange er helt unikke for denne lokalitet.

Uran

Af de mange værdifulde mineraler, som Grønland har, må forekomsterne i Illimaussaq Intrusionen siges at være meget interessante. Her henvises til professor Geolog Henning Sørensen, leder af GGU's efterforskning, her i delcitater: **Uran** forekomsten blev fundet allerede i 1956 og blev indgående undersøgt i statsligt regi, indtil modstanden mod a-kraft i Danmark og Grønland standsede undersøgelserne i 1983. Der forelå da detaljerede planer for brydning, oparbejdning, affaldsdeponering o.s.v. Delcitater slut. Siden da har der været stop for eftersøgning og udvinding af uran i Grønland.

I 2007 begyndte man igen boringer på Kvanefjeld. Jvf. Avataq, det Økologiske Råd, Vedvarende Energi, NOAH, Bellona, her i delcitater: "Der er tale om ganske store mængder af uran, som førnævnte Henning Sørensen sætter til 600.000 tons for hele Illimaussaq-komplekset, hvoraf Kvanefjeldet er en del. Selv udmålte mineselskabet Greenland Minerals and Energy Ltd. (GME) i 2012 uranforekomsten i Kvanefjeldet til 230.000 tons uranoxid (= 512 Milbs. U_3O_8), opgjort som det forarbejdede uranprodukt, der knuses og behandles på stedet og derefter sendes fra uranmøllen til raffinaderiet.

Hvis den årlige uranproduktion bliver lige så stor, som forudset af GME's finansrapport fra 2010, nemlig 3.895 tons, (kan) Kvanefjeldet blive den tredje største uranmine og den anden største uranmine i verden – og efter de nyeste opgørelser med en levetid på op til 60 år. Som den sjette største uranforekomst i verden vil den kunne tegne sig for næsten 8 pct. af verdensproduktionen, hvad der betyder, at Grønland alene i kraft af uranproduktionen fra Kvanefjeldet (kan) blive den største uranproducent i verden

– større end f.eks. Rusland, og større end USA og Kina tilsammen”. Delcitater slut. Det må være indlysende for enhver læser, at sådanne muligheder må virke både tiltrækkende og afskrækkende!

Det må siges at være et politisk spørgsmål, bl.a. om uran nul-tolerance og grøn omstilling. Delcitater jvf. Avataq fortsat: ”Gennemsnitsindholdet af uran på Kvanefjeldet er 314 ppm (gram uran pr. ton malm). Det er ensbetydende med en lav lødighed, eftersom indholdet i uranminer normalt ligger mellem tusind og ti gram pr. ton. Den lave lødighed vil resultere i, at brydningen og udvindingen giver en meget stor mængde affald – de såkaldte tailings. En uranproduktion på (f.eks.) fire tusind tons om året fra Kvanefjeldet vil medføre 16 millioner tons fast affald årligt, og en endnu ukendt mængde flydende affald. Hertil kommer, at man på grund af malmens sammensætning er nødt til at anvende en særlig udvindingsmetode. Denne metode er udviklet på Risø, og går ud på, at den knuste malm bringes til at reagere med svovldioxid ved en temperatur på 700 grader. Til dette kræves der ved en årsproduktion på næsten 4 tusind tons uran ca. 800.000 tons svovlsyre årligt, som skal fremstilles på stedet.

Ud over radioaktiv forurening risikerer man derfor svovlforurening fra SO₂-en svovlfabrikken, ved uran-udvinding og fra det flydende affald. Delcitater slut.

Thorium

Jvf. Wikipedia, den frie encyklopædi, i Delcitater: Til strålingsminerallerne hører **Thorium**, som er et grundstof med symbolet Th₉₀, altså atomnummer 90 i det periodiske system. Det er et naturligt forekommende radioaktivt metal, som af (nogen) anses for et alternativ til uran, som brændstof for fremtidige atomkraftværker, men i dag har det ingen kommerciel værdi.

Forekomsten i Kvanefjeld er ti gange større end de samlede norske thoriumressourcer, og større end selv de i 2006 opgjorte globale thoriumreserver”.

Delcitater fortsat: ”Thorium (kan) være et bedre valg end uran til atomkraft, da det i praksis er uanvendeligt til kernevåben, og frembringer en mindre mængde restaffald af mindre farlighed, samtidig med at reaktorer, der anvender thorium, forbruger restaffald fra konventionelle værker.”

Karakteristika: I ren form er thorium et sølvhvidt metal, som kan bevare sin glans i flere måneder. Til gengæld bliver det hurtigt anløbet, når det forurenes med sit oxid, hvilket resulterer i en grå, og senere sort overflade. Thori-

umoxid ThO_2 har et af de højeste smeltepunkter af alle oxider 3.300 grader celsius. Når det opvarmes i luft antændes thorium og brænder med et hvidt lys”. Citat slut.

Debatten, for-og-imod fortsætter

Helt aktuelt er der pr. 2. juni 2016 passeret to uranlove igennem Folketinget, om udnyttelse og kontrol med nukleart materiale fra Grønland. Pladsen her tillader ikke gennemgang af disse love, men der henvises til at se Google på: ”Uran, Folketinget”, og i dagspressen i øvrigt.

Personligt har jeg desuden med interesse kunnet følge med på Facebook, hvor der i tiden verserer en ivrig lokal diskussion for og imod, blandt beboerne i byen Narssaq, som ligger ved Illimaussaq Intrusionen.

Set på Hamburgmessen-
Hvis du har for meget
opal liggende, så lav en
søjle.

Julemøde 2016 - Gevinstbordet

Julemøde 2016 - Lagkagenissepigen

Julemøde 2016 - Nisseorkestret for fuld udblæsning

KONTINGENT 2017 og girokort

- Enkelt medlemskab kr. 150 kr.
- Parmedlemskab. 200 kr. (modtager kun et blad)

Indsættes på bankkonto: 1551 0001217380– eller betales kontant på klubmøderne

HUSK: Indbetaling skal være sket inden afholdelse af generalforsamlingen i marts 2017.

Savner nogen et girokort har jeg endnu et lille lager og sender gerne. Ring eller skriv til Jytte Frederiksen (adressen kan ses på side 2) tlf.: 86 174697 eller 29430901

Hvis du ikke ønsker at fortsætte dit medlemskab, så giv venligst besked. Det sparer foreningen og begge parter for besvær.

HUSK også at melde FLYTNING til kassereren. Et postkort (se adressen på side 2) eller en mail til jytte@dichmusik.dk sikrer, at Stenhuggeren kommer frem uden forsinkelse.

Klubbens værksted på Læssøesgades Skole

Serviceleder på Læssøesgades skole er: Reno Sørensen. Tlf.: 2920 8796.
Kontakt Hans J. Mikkelsen, når det drejer sig om værkstedet. Tlf.: 4054 3902.

Tirsdage: kl. 13.00 - 16.00. v/ Lilian Skov (kun efter aftale) 4068 9611

Onsdage: kl. 19.00 - 22.00. v/ Leif Andersen (kun efter aftale) 6167 8062

Husk af hensyn til de låste døre at ringe besked, om du kommer på værkstedet.

Brug af sølvværkstedet: 5 kr. pr. gang. Brug af slibeværkstedet: 10 kr. pr. gang.

Bemærk: Efter sommerferien 2016 er beløbene nu nedsat til den halve pris i forhold til tidligere.

Returneres ved varig adresseændring

Afsender:
Jysk Stenklub
Myntevej 16
8240 Risskov

Program for Jysk Stenklub forår 2017

Klubmøderne er på Åby Bibliotek, Ludvig Feilbergsvej, Åbyhøj

- Lørdag d. 11/2:** Klubmøde på Åby Bibliotek. Foredrag ved Erik Thomsen:
Klimasvingninger med bemærkninger om de er menneskeskabte.
- Lørdag d. 11/3:** Klubmøde kl. **13.00** med visning af video fra NAICA med verdens største krystaller og **GENERALFORSAMLING** kl. **14.30**.
- Lørdag d. 8/4:** Klubmøde på Åby Bibliotek. Foredrag kl. **13.30** ved Per Smed – efter fulgt af en strandtur ved Marselisborg Strand.
(Se boganbefaling i forrige nummer side 22).

Ture m.v. forår 2017

- Lørdag d. 1/4:** Tur til Isenvad bakkeø. Se annonce og tilmelding inde i bladet.
- Torsdag d. 20/4 til lørdag d. 29/4:** Klubtur til Isle of Wight, UK.
Se annonce og tilmelding i bladet.

Deadline for aprilnummeret af STENHUGGEREN er den 1. marts 2017.
Materiale sendes til Søren Bo Andersen. (sba@geolsba.dk) eller kan afleveres ved klubmøder.

AL DELTAGELSE I FORENINGENS AKTIVITETER SKER PÅ EGEN REGNING OG RISIKO

Ved ankomst til møderne på Åby Bibliotek efter kl. 14.00, hvor dørene bliver lukket, kan man benytte klokken til højre for døren. Husk selv at medbringe nødvendig proviant til møderne. Fra kl. 13.00 er der åbent for handel, bytning, stensnak og "sten på bordet". Mødet starter kl. 14.30.

Solbakkens KopiTryk